

Πανελλήνιες Εξετάσεις Επαγγελματικών Λυκείων

Εξεταζόμενο Μάθημα: **Νέα Ελληνικά**

Ημερομηνία: **Σάββατο 30 Μαΐου 2026**

Ενδεικτικές Απαντήσεις Θεμάτων

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1η Δραστηριότητα

A1.

α) Ο Ντέιβιντ Χολάντερ αναδεικνύει ως πλέον επίκαιρες, σε έναν κόσμο που μεταβάλλεται αδιάκοπα, δύο θεμελιώδεις αρχές του μπάσκετ:

- **Η προσαρμοστικότητα (απουσία σταθερών θέσεων):** Καταρχάς, την απουσία σταθερών θέσεων. Το μπάσκετ, υπογραμμίζει, είναι το μοναδικό παιχνίδι που παίζεται εξ ολοκλήρου χωρίς προκαθορισμένες θέσεις· και τούτο αντιστοιχεί απολύτως στη ζωή, όπου κανείς δεν εξαντλείται σε έναν και μόνο ρόλο. Σε έναν κόσμο που αλλάζει διαρκώς, ο άνθρωπος οφείλει να προσαρμόζεται, να γίνεται ό,τι απαιτούν οι περιστάσεις και να πράττει ό,τι επιβάλλουν τα νέα δεδομένα, ώστε να ανταποκρίνεται στις μεταβαλλόμενες συνθήκες — πάντοτε, ωστόσο, σε συνεργασία με τους άλλους.
- **Η υπέρβαση:** Επιπλέον, την υπέρβαση. Το μπάσκετ είναι το μόνο άθλημα με «υπερυψωμένο» στόχο και, ως εκ τούτου, δεν αξιώνει απλώς συνεργασία και προσαρμογή, αλλά και ανύψωση. Μας προτρέπει να αφηφούμε τη βαρύτητα, να «πετάμε», έστω και αν τούτο μοιάζει αδύνατο. Το νόημα είναι σαφές: οφείλουμε να θέτουμε υψηλούς στόχους, να επιχειρούμε εκείνο που οι άλλοι θεωρούν ανέφικτο και να επιμένουμε, ώστε οι φιλοδοξίες μας να ξεπερνούν διαρκώς τα όριά μας.

β) Στη συγκεκριμένη παράγραφο ο ομιλητής, κάνοντας επίκληση στο συναίσθημα, αξιοποιεί τα ακόλουθα πέντε μέσα πειθούς:

- **Αφήγηση:** «όταν ήμουν έξι ετών, ο πατέρας μου ασφαλτόστρωσε την αυλή μας και έστησε μία κανονική μπασκέτα» (αφήγηση προσωπικού βιώματος / ανάμνησης).
- **Μεταφορική χρήση της γλώσσας:** «ένας βαθιά ανθρώπινος και εμπνευσμένος τρόπος να πορεύεσαι μέσα στον κόσμο».
- **Ασύνδετο σχήμα:** «ένας ισχυρός, βασικός, βιώσιμος προσανατολισμός».
- **Ευθύς λόγος:** «Κοίτα ψηλά».
- **Πρώτο ρηματικό πρόσωπο:** «ήμουν», «έμαθα».

2η Δραστηριότητα

A2.

α) Ο τίτλος «Θα μπορούσε το μπάσκετ να σώσει τον κόσμο;» έχει ερωτηματική μορφή και διατυπώνεται με δυνητική έγκλιση, ώστε να αφήνει ανοιχτό το ερώτημα και να καλεί τον αναγνώστη σε αναζήτηση της απάντησης. Η φαινομενική υπερβολή —ένα άθλημα να «σώσει τον κόσμο»— προκαλεί έκπληξη και κεντρίζει την περιέργεια, λειτουργώντας

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

ως δέλεαρ ανάγνωσης· συγχρόνως προϋδεάζει για το θέμα και δημιουργεί προσδοκία, εξασφαλίζοντας έτσι την προσήλωση του δέκτη.

β) Η παράγραφος αναπτύσσεται με αναλογία:

- **Εντοπισμός:** Η αναλογία εντοπίζεται στην αντιστοίχιση ανάμεσα στο μπάσκετ, που διαθέτει «υπερυψωμένο» στόχο και προτρέπει τον παίκτη να αφηγήσει τη βαρύτητα και να «πετάξει» προς το καλάθι, και στη ζωή, όπου ο άνθρωπος καλείται να θέτει υψηλούς στόχους και να επιχειρεί το φαινομενικά αδύνατο.
- **Ανάλυση:** Όπως ο παίκτης στοχεύει ψηλά και επιδιώκει κάτι που, εκ φύσεως, μοιάζει ανέφικτο, έτσι και στη ζωή ο άνθρωπος οφείλει να υπερβαίνει τα όριά του και να ανυψώνεται. Η σχέση «παίκτης – υπερυψωμένος στόχος» μεταφέρεται στη σχέση «άνθρωπος – υψηλές φιλοδοξίες», καθιστώντας τις δύο καταστάσεις παράλληλες.
- **Επιδίωξη:** Με τη χρήση της αναλογίας ο ομιλητής καθιστά μια αφηρημένη και απαιτητική έννοια, όπως η υπέρβαση, εποπτική, συγκεκριμένη και άμεσα κατανοητή μέσα από μια οικεία εικόνα. Έτσι προσδίδει παραστατικότητα και ζωντάνια στον λόγο του, διευκολύνει την πρόσληψη του μηνύματος και ενισχύει την πειστικότητά του.

γ) Αντικατάσταση των υπογραμμισμένων λέξεων με νοηματικά αντίθετες:

- «... εμπιστοσύνη απέναντι στους θεσμούς...»
- «... αίσθηση συλλογικής συνοχής (σύνθεσης)...»
- «... συνεχώς αμετάβλητο (σταθερό) κόσμο...»

3η Δραστηριότητα

A3.

Εφόδια για τα όνειρα σε έναν κόσμο που αλλάζει

Ζούμε σε μια εποχή ραγδαίων μεταβολών, όπου τα δεδομένα ανατρέπονται αδιάκοπα και το αύριο παραμένει αβέβαιο. Εύλογα, λοιπόν, αναδύεται το ερώτημα: ποια είναι τα εφόδια που χρειάζεται ένας νέος άνθρωπος, προκειμένου να εκπληρώσει τα όνειρά του;

Πρωταρχικό εφόδιο αποτελεί η προσαρμοστικότητα. Όπως στο μπάσκετ δεν υφίστανται σταθερές θέσεις, έτσι και στη ζωή κανείς δεν είναι «μόνο ένα πράγμα»· οφείλουμε να γινόμαστε ό,τι απαιτούν οι εκάστοτε συνθήκες, αναπροσαρμόζοντας στόχους και δεξιότητες. Η ευελιξία της σκέψης και η διάθεση για διαρκή μάθηση θωρακίζουν τον νέο απέναντι στην αβεβαιότητα του μεταβαλλόμενου κόσμου.

Εξίσου ουσιώδης είναι η τόλμη της υπέρβασης. Ο νέος καλείται να θέτει υψηλούς στόχους και να επιχειρεί ακόμη και εκείνο που οι άλλοι θεωρούν αδύνατο. Άλλωστε, η ιστορία της ανθρωπότητας είναι η ιστορία πραγμάτων που κάποτε κρίνονταν ανέφικτα και σήμερα αποτελούν κοινό τόπο της καθημερινότητας. Οι φιλοδοξίες μας πρέπει να υπερβαίνουν τα όριά μας.

Τέλος, ανυπολόγιστη είναι η αξία της συνεργασίας. Κανένα όνειρο δεν πραγματώνεται στην απομόνωση· τα μεγάλα επιτεύγματα γεννιούνται «πάντα μαζί με άλλους ανθρώπους», μέσα από τη σύνδεση, την αλληλεγγύη και το κοινό όραμα.

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

Με εφόδια, επομένως, την προσαρμοστικότητα, την τόλμη και τη συνεργασία, ο νέος άνθρωπος μπορεί να «κοιτάζει ψηλά» και να μετουσιώνει σταδιακά τα όνειρά του σε πραγματικότητα.

Β. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1η Δραστηριότητα

Β1.

Το ποιητικό υποκείμενο «ζωγραφίζει» τις μέρες του με ποιήματα, δηλαδή νοηματοδοτεί και ομορφαίνει την καθημερινότητά του μέσα από την ποιητική δημιουργία. Τα «χρώματα» τα αντλεί από το συναίσθημα, «απ' της καρδιάς τ' αλφαβητάρι», ενώ τα «υλικά» από τον στοχασμό, «απ' της σκέψης το εργαστήρι». Η ποίηση, έτσι, γεννιέται από τη γόνιμη σύζευξη καρδιάς και νου.

2η Δραστηριότητα

Β2.

α) Το α' ρηματικό πρόσωπο απαντά σε δύο εγκλίσεις:

- **Οριστική:** «Ζωγραφίζω». Η οριστική δηλώνει το πραγματικό και βέβαιο· εδώ αποτυπώνει τη διαρκή και βιωμένη πράξη της ποιητικής δημιουργίας ως αδιαμφισβήτητη πραγματικότητα, προσδίδοντας βεβαιότητα και αμεσότητα στον λόγο.
- **Υποτακτική:** «Να ζωγραφίσω». Η υποτακτική εκφράζει το επιθυμητό και προσδοκώμενο· εδώ αποδίδει το όνειρο του ποιητικού υποκειμένου, κάτι που δεν έχει ακόμη πραγματωθεί, αλλά ποθείται διακαώς.

β) Εκφραστικά μέσα του ποιήματος:

- **Μεταφορά:** «στην πινακοθήκη της καρδιάς μου».
- **Επανάληψη:** «Ζωγραφίζω ... Να ζωγραφίσω» (επανάληψη του ρήματος, που πλαισιώνεται και από την επανάληψη της φράσης «με ποιήματα»).
- **Προσωποποίηση:** «ένα όνειρο που με παιδεύει» (στο όνειρο αποδίδεται η ανθρώπινη ιδιότητα να «παιδεύει»).

3η Δραστηριότητα

Β3.

Στους καταληκτικούς στίχους το ποιητικό υποκείμενο εκφράζει ένα όνειρο οικουμενικό: να «ζωγραφίσει» όχι μόνο τις δικές του μέρες, αλλά «τις μέρες όλου του κόσμου με ποιήματα», γεμάτες «ήλιο και γελαστά παιδιά». Πρόκειται για ένα όραμα ειρήνης, αισιοδοξίας και ευτυχίας για ολόκληρη την ανθρωπότητα, με την παιδική χαρά να λειτουργεί ως σύμβολο ενός κόσμου φωτεινού και αθώου. Είναι ένα όνειρο που, καθώς «παιδεύει» τον δημιουργό, μαρτυρεί βαθιά αγωνία και αγάπη για τον συνάνθρωπο. Φρονώ πως ένα τέτοιο όραμα μπορεί να εμπνεύσει και τους σημερινούς νέους: σε μια εποχή κρίσεων, συγκρούσεων και αβεβαιότητας, η πίστη στη δύναμη της τέχνης να μεταμορφώνει τον κόσμο τους καλεί να ονειρεύονται, να θέτουν υψηλούς στόχους και να αγωνίζονται για μια ζωή πιο ανθρώπινη και δίκαιη.